کوردستان نێت
KURDISTAN NET
ڕۆژنامەیەکی ئەلەکترۆنی ڕۆژانەی گشتی سەربەخۆی کوردییە
www.kurdistannet.org
بەکاتی ناوەندی ئەوروپا 21:43 31-3-2007

کۆڕەوی کوردەکان لە دیدی جێمس بیکەرەوە ... محەمەد عەبدوڵڵا کەلاری

جیمس بیکەری وەزیری دەرەوەی ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا لە سەردەمی راپەرینەکەی بەهاری 1991ی گەلەکەمان دژ بە رژێمی سەدام، یادەوەریەکانی لە پەرتوکێکدا چاپ و بلاو کردۆتەوە. کە لەبەشێکی کتێبەکەدا ناوبراو باس لە کۆڕەوەکەی خەڵکی کوردستان دەکات و، ئەو دیمەنانە دەخاتەڕوو کە لە 8ی نیسانی 1991 لەنێو چیاکانی کوردستانی تورکیا و هەرێمی کوردستان بینی، کە هەزاران پەنابەری کوردستانیانی بەرچاو کەوت کە لە ترسی سەدام هەڵاتبوون.

لە یاداشتەکەیدا هاتووە: پێش سی رۆژ (واتە لە 5/4) سەرۆك پەرۆشی دەربڕی بە گەیاندنی هاوكاری و خواردن بۆ کوردەکانی ئێراق کە لە رەوشێکی خراپدان و، داوای لێکردم راپۆرتێکی راستەوخۆ لەبارەی هەڵوێستەکە لە (تورکوت ئۆزال) لە ئەنقەرە وەربگرم، بەڵام (مارگریت تاتویلەر) پێشنیازی کرد سەردانی ئوردوگایەکی پەنابەران بکری. داوای لێکردم سەردانی ئەو ناوچەیە بخەمە چوارچێوەی ئەو گەشتەم کە بڕیارە بۆ رۆژهەڵاتی ناوەڕاست ئەنجامی بدەم. تاتویلەر خراپبوونی مەینەتی کوردەکان و زیادبوونی میدیا پێیان بۆ دوپات کردمەوە. هەموومان لە (ئیدارە) درکمان بەو رەخنانە دەکرد کە ئاراستەمان دەکرا لەبەرئەوەی تەواو هەڵنەستاین بە پاراستنی کوردەکان لە باکوری ئێراق و شیعە لە باشوور، لە پەلاماری هێزەکانی ئێراق. تایلۆر وتی "زۆر گرنگە بەشێوەیەکی گرنگی پیشانی بدەین کە ویلایەتە یەکگرتووەکان ناوچەکەی لە پاش جەنگ بەجێنەهێشتووە". بە راسپاردەکەی تاتویلەر رازی بووم بی ئەوەی ئەو سەختییە لۆجیستیانە رەچاو بکەم کە دێتە رێگەی سەردانێکی لەمشێوەیە. تەنیا فرۆکەخانە کە دەکری پێشوازی لە فرۆکەکەمان (بوینگ 707) بکات، 95 خولەك بە هەلیکۆپتەر لەسنووری تورکی ئێراقی دوورە. تیمی ئاسایش بەکارهێنانی هەلیکۆپتەری تورکییان بۆ سەردانەکە رەتکردەوە، بۆیە بەپەلە هەلیکۆپتەرێکی سەربازی ئەمەریکی لە بنکەکانی ئەمەریکا لە ئەوروپا هەڵوەشێنرایەوەو گواسترایەوە بۆ فرۆکەخانەی سەربازی دیار بەکر و لەوی پێکەوەیان بەستەوە، دوای دابەزینم لەوی ئەو فرۆکەیەم بەسەرکردەوە کە بڕیارە خۆراك و یارمەتی بگەیەنێتە پەنابەران.

هەروەها دەیگێڕێتەوە: دوای گەشتێك بە هەلیکۆپتەر لە بەرزایی 1300 پی لەسەر لوتکە چیا بەفراوی و دۆڵە قوڵەکان و روباری دیجلە، گەیشتمە بارەگای سەرکردایەتی لیوای جاودرنا لە سوپای تورکیا نزیك جورکوجا. راپۆرتێکی کورتم لە بەرپرسانی سەربازی تورك و فەرمانڕەوای ناوخۆیی ناوچەکە پێگەیشت. ئینجا پێشوازیم لە شاندێکی 25 کەسی لە پەنابەرانی کورد کرد کە رێزێکی زۆریان بۆ سەردانەکەم دەربڕی، بەڵام بۆیان روونکردمەوە کە ئەوان لەو بڕوایەدان کە نە ویلایەتە یەکگرتوەکان و نە جیهان بەپێی پێویست بەدەنگ گەلەکەیانەوە نەهاتوون و، نامەیەکی دەستنووسیان پێدام کە واژووی دەیان کەسی لەسەر بوو، تیایدا سوپاسی هاوپەیمانانیان کرد بۆ هەوڵەکانیان لە ئێراق و داوای پێشکەشکردنی یارمەتی مرۆییان کرد. لەمیانەی خوێندنەوەی نامەکەدا دوو دەستەواژە سەرنجی راکێشام "سەرجەم ئێراقیەکان چاویان لە ئازادی و سیستەمێکی دیموکراتیە لە بەغدا. بەڵام هەڵەو بڕیارە هەڵەکان کە بواری دا بە رژێمی ئێراق تانك و هەلیکۆپتەر بەکاربێنی، ئەوەیە کە ئەم کارەساتەی دروست کردووە".

بیکەر دەڵێ: لەو کۆبوونەوەیەدا هەستم بە سۆزێکی شاراوە دەکرد، بەتایبەتی کاتێك چەند چیرۆکێکیان بۆ گێڕامەوە لەبارەی لەدەستدانی کەس و دۆستانیان لەلایەن هێزەکانی ئێراقەوە. بەڵام ئەو داوایەی کە پێشکەشیان کردبوو لەسەرخۆو عەقڵانی بوو. بەڵام نە ئەوان و نە ئەو کاسێتە ڤیدیۆییەی کە رۆژی پێشتر ئۆزال لە ئەنقەرە پیشانیدام، تیایدا کاروانی پەنابەران بەدرێژایی 12 میل دەردەکەوتن، ئامادەباشیان نەکردم بۆئەوەی کە بەچاوی خۆم دەیبینم.

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

ناوبراو دەڵێ: لەڕێگەیەکی خاکی پێچاوپێچ کەوتینەڕێ بەرەو لوتکەی زنجیرە چیایەکی بەرز کە نزیکەی 9 هەزار پێ بەرز بوو، کە 10 -15 خولەکی خایاند ئێمە نزیك دەبووینەوە لە لوتکەی چیایەکە لەپڕێکدا لە هەڵدێرەکە کۆمەڵە مرۆڤێکی زۆرمان بینی، بێبەشبوون و نائومێدی لە سیمایان بەجۆرێك دەبینرا کە وشە هەڵیان ناگری وەسفی بکات. ئافرەتان ئاوی نا خاوێن دەگوازنەوە بۆ خواردن و جلشووشتن، کە جلەکانیان بەسەر ئەو چەند درەختەی کە مابوون هەڵدرابوون تاکو وشك ببنەوە، چونکە زۆربەی درەختەکان بڕابوونەوە بۆ خۆگەرمکردنەوە، کە شەوان سەرما دەگەیشتە پلەی بەستن. لێرەو لەوی چەند خێوەتێکی کۆنی پەرپووت دەبینرا. ڕەوشی تەندروستی ئاماژەیەکی دیار بوو بۆ بڵاوبوونەوەی نەخۆشییە ترسناکەکان. زۆربەیان پێ پەتین و کەمیان جلێکی گونجاویان لەبەرە. هەروەها دەڵێ: دوای دوو ڕۆژ (37) پەنابەر لە سەرمادا گیانیان لەدەستدا، لەوانە (27) یان منداڵ بوون، لەڕووی کردارییەوە پەنایەك نەبوو بۆ پاراستنیان. لە سەختی سەرمای شەوان لە بەرزی نزیکەی 9 هەزار پێ لە چیاکان شارەزام تەنانەت لە وەرزی بەهاریشدا، لە خۆمم پرسی "ئەمانە چییان بەسەردی کاتێك بەفر بباری؟!".

جیمس بیکەر لە یاداشتەکەیدا نوسیویەتی: لە لوتکەی زنجیرە چیایەکە لە ئۆتۆمبیلەکەم دابەزیم و بەرێگەی خاکی چوومە ناو خاکی ئێراقەوە و تەماشای لایەنی بەرامبەری چیایەکەم لەڕووی ئێراقەوە کرد، یەکسەر ترسی مۆتەکە دەرکەوت، لەبەرامبەرم دۆڵێکی گەورەی لێبوو کە نزیکەی 50-60 هەزار پەنابەر دەبوون، کە تەنیا بەشێك بوون لە لێشاوی پەنابەران بەدرێژایی سنوورەکە کە پێشبینی چارەکە ملیۆنێك پەنابەر دەکرا. هەر زوو کۆمەڵێك پەنابەر لە دەورم کۆبوونەوەو چەپڵەیان بۆ لێدام. دەنگێکم بیست هاواری دەکرد: "مستەر بیکەر، مستەر بیکەر، دەکری قسەتان لەگەڵ بکەم؟ تکا دەکەم مستەر بیکەر من پێویستم بەوەیە قسەت لەگەڵ بکەم". پیاوێك لەنێو ئاپۆرەکەدا هەوڵیدەدا بەرەو رووم بێ، بەڵام ئەو هێزە تورکیەی لەگەڵم بوون بۆ پاراستنم بواریان نەدا. داوام لە پاسەوانان کرد ڕێگەی پی بدەن. ناوی (سام) بوو هەموو کەلوپەلەکانی لەشاری کەرکوك بەجێهێشتبوو. بە پیادەڕەو بە شەش ڕۆژ گەیشتبووە ئێرە، پێی وتم: " ئێمە دەناڵێنین، منداڵەکانمان بەدەست برسێتی دەناڵێنن. ئێمە پێویستمان بە پزیشك و دەرمان و ئاو هەیە. بۆمبارانی چڕ دەبارێتە سەرمان. پێویستە شتێك بکەن بۆ یارمەتیدانمان".

بیکەر دەڵێ: تا ئەمڕۆش زۆر زەحمەتە وەسفی ڕەوانبێژی و زمانپاراوی داواکارییە ڕاستەقینەکەی بکەم. پێموت: هەمو هەوڵێکم دەخەمە گەڕ بۆ دەستپێکردن بە پرۆسەی فریاکەوتن، بەڵام مەسەلەکە بەدەست کۆمەڵگەی نێودەوڵەتییە بەهەمووپانەوە بۆ کارکردنی شتێك بەرامبەر ئەم تاوانە. دوای چەند خولەکێك لە چیەیەك لەنێو پەنابەران بووە ڕاگەیاندنێکی بەربڵاو بەوی کەسایەتیەکی بەرزی ئەمەریکی سەردانی ناوچەکە دەکات. بە لێشاو خەڵك بەرەو لای گردبوونەکەمان دەهاتن و لەبەر حەشامەتی خەڵکەکە ڕێگەی چوونمان بۆ نێو ئۆتۆمبێلەکانمان گیران، بەرپرسە تورکەکان کە هاوڕێمان بوو پێی ڕاگەیاندم کە خەریکە کۆنترۆڵی ئاپۆرەکە لە دەست دەدەن، بۆیە سووربوون لەسەر پێویستی زوو بەجێهێشتنی شوێنەکە. بەرەو تورکیا گەڕاینەوەو، چیا وا دیار بوو کە بە مرۆڤ چێنرابی و دەنگی چەپڵەو هەڵهەڵەی پێشوازی بەرز دەبووەوە، سووربووم لەسەر ئەوەی ڕاستیەکان بگەیەنمە سەرەوەو، هەموو هەوڵێکمدا بۆ ڕێگرتن لەوەی ئەم ڕەوشە بەرەو کارەساتێکی مرۆیی زیاتر وەك لەوەی هەیە بچی.

بیکەر هەروەها دەڵێ: لەڕێگەی گەڕانەوە بەرەو دیاربەکر لەناو هەلیکۆپتەر لەدڵی خۆمدا دەمگوت، ئەو خەڵکەی کە بینیمن نموونەی زیندوون بۆ ئیرادەی ئازادبوون. ناکری پشتگوێ بخرێن تاکو گیان لەدەست دەدەن، ئەمەش تەنیا بەرەنگاریەکی سیاسی نەبو بۆ ویلایەتە یەکگرتووەکان، بەڵکو

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

حاڵەتێکی مرۆیی لەناکاو، لەراستیدا رەهەندگەلی جۆراوجۆر بوو. کە گەڕامەوە دیاربەکر کۆنگرەیەکی رۆژنامەنووسیم لەگەڵ وەزیری دەرەوەی تورکیا سازداو هەلم قۆستەوە بۆئەوەی سوربوون و نارەحەتی خۆم دەرببڕم بەرامبەر ئەوەی لەوی بینیم. دوای نیشتنەوەی فرۆکەکە، (جۆن بوڵتون) یاریدەری وەزیری دەرەوە بۆ کاروباری رێکخراوە نێودەوڵەتیەکان و (برنیسیتون لیمان) بەڕێوبەری بەرنامەی پەنابەرانم بۆ کابینەکەم بانگ کردو بەروونی پێم راگەیاندن، من دەمەوی شتێکی زۆر بە پەلە بکەم بۆ کەمکردنەوەی ئەوەی لەو بڕوایەدام کە دەبێتە گرفتارییەکی گشتگیر. ئەو دوو یاریدەرە لە باشترین کارمەندەکان بوون و، پێویستی نەدەکرد بە هاندانیان بۆ کارکردن و، دڵنیایان کردم کە هەموو هەوڵێك دەخرێتەگەڕ بۆ لابردنی ئاستەنگە بیرۆکراتیەکان و هاندانی رێکخراوە یارمەتیدەرە خۆبەخشە تایبەتی و نێودەوڵەتیەکان.

ناوبرا لەدرێژەدا دەڵێ: لەناو فرۆکە بەرەو ئیسرائیل دەچووم، تەلیفۆنم بۆ سەرۆك کردو پێم راگەیاند: ناتوانم وەسفی قەبارەی ئەو کارەساتە مرۆییە بکەم کە لێرە بینیومە، تێروانینێکت لا نیە لەبارەی مۆتەکەی مرۆیی لێرە، ئەگەر بە خێرا نەجوڵێینەوە ئەوا کارەساتێك روودەدات. پەنابەران رۆژانە دەمرن، پێویستە شتێك بکەین و ئێستاش بیکەین، ئەگەرنا ئەوا هەزاران کەس گیان لەدەست دەدەن. وتیشم: بۆ رێگرتن لەم مەینەتیە کە زەحمەتە وەسف بکری پێویستە (ئیدارە) هەمان هەوڵی خۆی بخاتە گەڕ بۆ پرۆسەی یارمەتیدانی بە پەلە وەکچۆن کردمان لە کۆکردنەوەی هاوپەیمانی نێودەوڵەتی. پێشنیازم کرد کە سەرۆك پەیوەندی بکات بە سکرتێری گشتی نەتەوە یەکگرتووەکان و داوای لێبکات دەستبەجی هەماهەنگارێکی فریاکەوتن دابنی بۆ ئەم مەبەستە، هەروەها پێشنیازم بۆ کرد کە پێویستە پەیوەندی بکات بە سەرکردە سەرەکیەکانی هاوپەیمانێتی بۆئەوەی پەیمان بدەن بە ئەنجامدانی کردەی فریاکەوتنی زیاترو پێشکەشکردنی دەستبەجێی یارمەتیەکان، هەروەها پێشنیازم کرد کە داوا لە کۆنگریس بکەین بەپەلە بڕە پارەیەکی تر تەرخان بکات وەك یارمەتییەك بۆ کوردەکان و فشار بخرێتە سەر نەتەوە یەکگرتوەکان بۆ دیراسەکردنی بارمتەی هەناردەکانی ئێراقی لە داهاتوو بۆ پاڵپشتی پرۆسەی فریاکەوتن. پێموت: ئەوەی تائێستا کردوومانە شتێکی لاوازە، پێویستە جیهان کۆبکەینەوە، پێویستە بیر لە کارێکی گەورە بکەینەوە، ئەگەرنا ئەمە دەبێتە وێرانکردنێکی بەرنامەیبانەی گەلێك بەگشتی. سەرۆك لە دەنگمەوە ئاستی پێداگیریەکەمی هەست پێکرد، بۆیە وتی: دەستبەجی فەرمان بە هەستان بە رێوشوێنی پێویست دەکەن.

بیکەر دەڵێ: دوای گەیشتنم بە ئیسرائیل نامەیەکم بە مارگریت تاتویلەر نارد بۆ دیك چینی، تیایدا هاتبوو: "رەوشەکە نائومێدو بە پەلەیە و، پەنابەران دەمرن و، سوپای ئەمەریکی تاکە دەزگایە کە دەکری یارمەتی پێشکەش بکات. بۆیە تکا دەکەم هەموو فەرمیکارییەك وەلابنری و نەرمونیانی بنوێنی". ئەو بە بایەخەوە بەپیر نامەکەوە هات، لەگەڵ ئەوەشدا جەختم کردەوە کە هاوکاری مرۆیی بە تەنیا بەس نیە، تەنها بە زامنکردنی رزگاربوونیان لەوەی کە تیایدان، دەبی دواتر لەتوانای کوردەکان بی بگەڕێنەوە بۆ وڵاتەکەیان بەبی ئەوەی لەژێر هەڕەشەو توشبوون بە چەوساندنەوە و تەنگ پێهەڵچنین بن کە پاڵی پێوە نان بۆ رزگارکردنی گیانیان.

دواجار بیکەر بەم دێڕانە یادەوەریەکانی خۆی لەبارەی کۆڕەوەکەی خەڵکی کوردستان دەگێڕێتەوە: مەینەتی پەنابەرانی کورد بە تەنیا هاندەر نەبوو بۆ فراوانبوونی گەورە لە پرۆسەی فریاکەوتنی ئەمەریکی و نێودەوڵەتی کە بەناوی (ئاسوودە بەخشین) ناونرابوو، بەڵکو پاڵی پێوە نام کە فشار بێنم بۆئەوەی سیاسەتێکی نوی دابڕێژری کە سەرۆك لە 16ی نیسان رایگەیاند بە دانانی نەوای ئارام بۆ کوردەکان لە باکوری ئێراق. Kalary79@yahoo. com

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.